

Проблемні питання запуску Remit в Україні

Захарчук О.М.

Директор з регуляторної політики ТОВ «ДТЕК»

ОСНОВНА МЕТА REMIT:

забезпечити споживачам та іншим учасникам ринку впевненість у цілісності ринків електроенергії та газу, у тому, що ціни, встановлені на оптових енергетичних ринках, відображають справедливу та конкурентну взаємодію між попитом та пропозицією, а також унеможливають отримання прибутку від зловживань на ринку.

Задля досягнення цієї мети Регламент REMIT визначає та запроваджує терміни та дії, спрямовані на організацію та забезпечення належного функціонування оптового ринку, а саме:

- запобігання зловживанням на ринку шляхом визначення понять «інсайдерська інформація» та «маніпулювання ринком»
- запровадження комплексного та ефективного моніторингу оптових ринків
- встановлення заборони зловживань, які підривають цілісність оптових ринків енергії, та санкцій за їх порушення

Досягнення такої мети не можливе без:

- створення надійної системи єдиних та зрозумілих правил, що мають бути доведені учасникам ринку заздалегідь
- створення ефективного стримуючого фактору та запобігання зловживанням шляхом проведення освітніх та роз'яснювальних заходів
- наявності та дієздатності всієї організаційної та технічної інфраструктури

СКЛАДОВІ РЕМІТ

ГРАНИЧНИЙ ТЕРМІН РЕАЛІЗАЦІЇ

СТАТУС ВИКОНАННЯ

Окрема реєстрація учасників оптового енергетичного ринку (ОЕР)

З дня набрання чинності Законом № 3141:

- протягом 3-місяців – затвердити Порядок реєстрації учасників ОЕР
- протягом 6-місяців – забезпечити функціонування Реєстру учасників ОЕР

- ✓ Порядок реєстрації затверджено НКРЕКП 04.10.2023.
- ✓ Функціонування Реєстру забезпечено з 01.11.2023

Забезпечення правозастосування щодо положень Remit

Протягом 3-місяців з дня набрання чинності Законом № 3141 затвердити:

- Порядок (методика) визначення розміру штрафів, які накладаються Регулятором;
- Порядок розслідування зловживань на оптовому енергетичному ринку.

- ✓ Порядок (методика) визначення штрафних санкцій затверджено Регулятором 29.09.2023;
- ✓ Порядок розслідування зловживань затверджено НКРЕКП 26.09.2023

Визначення вимог до реєстрації та функціонування платформ інсайдерської інформації та АПД

Протягом 9-ти місяців з дня набрання чинності Законом № 3141

- ✓ Порядок функціонування платформ інсайдерської інформації затверджено НКРЕКП 16.01.2024;
- ✓ Порядок щодо адміністраторів передачі даних затверджено НКРЕКП 27.12.2023.

Визначення вимог щодо забезпечення доброчесності та порядку надання інформації про господарсько-торгівельні операції

- ✓ Вимоги щодо забезпечення доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку затверджені НКРЕКП 27.03.2023.

Приведення інших НПА Регулятора у відповідність до вимог Закону № 3141

- ✓ НКРЕКП внесені зміни до постанови № 349 щодо публікації на веб-сайтах (20.02.2024);
- ✓ НКРЕКП внесені зміни до ліцензійних умов (08.05.2024);

Забезпечення системними операторами функціонування платформ інсайдерської інформації та АПД

Протягом 12-місяців з дня набрання чинності Законом № 3141

- ✓ НЕК, ОР, ОГТС з 02.07.2024 забезпечено функціонування платформ інсайдерської інформації;
- ✓ Запуск платформ АПД в стадії запуску.

СКЛАДОВА REMIT

**Забезпечення правозастосування
щодо положень Remit
(Порядок розслідування та
Методика штрафних санкцій)**

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

НЕ ЗАКРІПЛЕНІ на рівні Порядку розслідування зловживань на ОЕР базові принципи (визначені у попередньому Порядку – до впровадження Remit):

- принципи законності, презумпції невинуватості, неупередженості, об'єктивності, добросовісності, розсудливості, пропорційності, прозорості, недискримінації та своєчасності, забезпечення права на захист;
- трактування неоднозначності (множинності) норм НПА на користь учасника ринку;
- врахування заперечень при прийнятті рішення за результатами розслідування.

НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО можливості учасникам ринку ознайомитися із матеріалами розслідування під час його проведення (лише після отримання висновку про результати розслідування).

ЖОДНИХ ПРАВ у суб'єктів господарювання на етапі попереднього дослідження (ознайомлення із матеріалами, надання заперечень до результатів попереднього дослідження, тощо).

НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО можливості суб'єктам господарювання самостійно залучати експертів у процесі розслідування (тільки клопотати перед НКРЕКП)

ШИРОКА ДИСКРЕЦІЯ Регулятора щодо збільшення штрафів **на власний розсуд**, без врахування методики визначення штрафів, без чітких та виключних критеріїв

(збільшення розміру штрафу до 50% у разі, якщо НКРЕКП має підстави вважати, що розрахований розмір штрафу не втримає порушника від допущення зловживання у майбутньому)

ЖОДНИХ ВИКЛЮЧЕНЬ на рівні Закону для норм Remit із загального правила щодо граничного розміру пені, які не можуть перевищувати розміру штрафу, накладеного відповідним рішенням Регулятора

(фактично призведе до помноження штрафів x2, розміри яких і так є вкрай значними)

СКЛАДОВА REMIT

Визначення вимог до реєстрації та функціонування платформ інсайдерської інформації та АПД

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

ВІДПОВІДНІСТЬ ТА ДОСТАТНІСТЬ захисту платформ інсайдерської інформації від несанкціонованого доступу, з огляду на консолідацію інформації від всіх учасників ринку електроенергії та природного газу

У мирний час платформи інсайдерської інформації мають забезпечувати доступ до оприлюдненої інформації всім учасникам ринку та необмеженій кількості осіб.

В умовах воєнного стану необхідні належні дії щодо забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури (фізичної та інформаційної). Платформи мають включати комплексну систему захисту інформації з підтвердженою відповідністю за результатами державної експертизи.

Аналогічне питання щодо відповідності вимогам безпеки та надійності інформаційних систем Регулятора та технічних каналів передачі та обміну інформацією Регулятора із системними операторами, бо саме НКРЕКП буде обробляти, консолідувати та зберігати інформацію, у т.ч. інсайдерську, щодо ринку електричної енергії та природного газу після запуску платформ інсайдерської інформації.

СКЛАДОВА REMIT

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

**Визначення вимог щодо
забезпечення добросовісності
(інсайдерська інформація)**

ОБ'ЄКТИВНА НЕМОЖЛИВІСТЬ коректного запуску складової щодо інсайдерської інформації в умовах воєнного часу:

- Функціонування платформ у закритому режимі суперечить самій ідеї REMIT, що передбачає загальнодоступне оприлюднення інформації, яка лише за цих умов може мати вплив на ринкові ціни, попит/ пропозицію і використана всіма учасниками оптового енергетичного ринку задля коригування власної ринкової поведінки.
- Функціонування платформ у закритому режимі спотворює зміст REMIT до необхідності подання інформації Регулятору через платформу під ризиком величезних штрафів.

ОБ'ЄКТИВНА НЕМОЖЛИВІСТЬ дотримання окремих вимог щодо вчасного оприлюднення інсайдерської інформації в умовах воєнного часу:

- Актами НКРЕКП передбачено оприлюднення негайно, але не пізніше ніж через 1 годину після настання події або факту, якого стосується інсайдерська інформація, без виключень, що стосуються часу перебування персоналу в укриттях під час повітряних тривог та обстрілів енергетичної інфраструктури (виробництва, передачі, розподілу).
- Всі існуючі правові механізми відстрочення розкриття інсайдерської інформації (на рівні Закону №3141 та постанов НКРЕКП) в будь-якому разі вимагають забезпечення конфіденційності інформації, що не надає належних правових механізмів учасникам ОЕР задля уникнення негативних наслідків у наведених обставинах (штрафи, небаланси).

ВІДСУТНІ КРИТЕРІЇ оцінки можливого значного впливу інформації на ринкові ціни та незастосовність рекомендацій ACER з цього питання в умовах воєнного стану:

- Критерії **не визначені** на рівні національного законодавства, ані в Законі №3141, ані в постановах НКРЕКП.
- Критерії ACER розроблені для мирного часу (характеристика ринку, наявність системних обмежень, політичні події) та не є застосовними для воюючої країни, яка перманентно знаходиться у ситуації дефіциту електроенергії.

СКЛАДОВА REMIT

Інші проблемні питання

ЗАКОНОДАВЧІ ПИТАННЯ

Не систематичність застосування на рівні Закону № 3141 термінів «оприлюднення інсайдерської інформації» та «розкриття інсайдерської інформації», що створює невизначеність в правозастосуванні відповідних норм при встановленні наявності чи відсутності порушення і можливості застосування відповідальності за таке порушення - так інсайдерська інформація підлягає оприлюдненню, а от відповідальність настає за її нерозкриття чи розкриття з порушенням вимог.

– **Правова неоднозначність**

Включення в перелік інсайдерської інформації щодо потужності установок з розподілу

– **Не передбачено** положеннями REMIT

Неоднозначність підходу Регулятора щодо визначення інсайдерської інформації: так інформація щодо встановленої потужності установок більше 50 МВт автоматично віднесена до інсайдерської незалежно від того чи відповідає вона критеріям інсайду, а менше 50 МВт має визначатися учасником ОЕР самостійно на підставі таких критеріїв

– **Не корелює** із положеннями Закону № 3141

– **Позбавляє** можливості учасників ОЕР самостійно визначати, чи є інформація інсайдерською (суперечить Remit!)

Різність підходів при визначенні учасників ОЕР та володільців інсайдерської інформації:

- Критерій віднесення договорів про постачання або розподіл електроенергії та/або природного газу до оптових енергетичних продуктів прив'язаний до річної можливості споживання у 600 ГВт•год на рік та вище.
- Інсайдерська інформація прив'язана до встановленої потужності кожної окремої установки, а не до її сумарної річної потужності споживання всіх установок.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

Не синхронність підготовки, презентації та запуску в тест платформ інсайдерської інформації, що обумовило **відсутність можливості зваженого та об'єктивного вибору** адміністратора до 02.07.2024.

Відсутність повноцінної інформаційної та роз'яснювальної компанії з боку Регулятора щодо впровадження REMIT

Дякую за увагу!